

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทที่ 4 นี้ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มานำเสนอโดยแยกประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นหลักได้แก่

4.1 ปัจจัยภายในงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีผลต่อความพร้อมในการรองรับงานตามนโยบายยาเสพติด

- 4.1.1 วัฒนธรรมองค์กร
- 4.1.2 นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน
- 4.1.3 องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน
- 4.1.4 ทรัพยากรขององค์กร
- 4.1.5 โครงสร้างขององค์กร

4.2 ปัจจัยภายนอกของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่มีผลต่อความพร้อมในการรองรับงานตามนโยบายยาเสพติด

- 4.2.1 นโยบายยาเสพติด
- 4.2.2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ
- 4.2.3 การบังคับใช้พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545
- 4.2.4 การให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และการบำบัดของผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติด

4.3 แนวทางในการเพิ่มความพร้อมภายในของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในอนาคต

- 4.3.1 วัฒนธรรมองค์กร
- 4.3.2 นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน
- 4.3.3 องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน
- 4.3.4 ทรัพยากรขององค์กร
- 4.3.5 โครงสร้างขององค์กร

ผู้ศึกษาสรุปข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษาตามประเด็นการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยภายในของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีผลต่อความพร้อมในการรองรับงานตามนโยบายยาเสพติด

ปัจจัยภายในขององค์กรที่ผู้ศึกษาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน ทรัพยากรขององค์กร และโครงสร้างขององค์กร ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังนี้

4.1.1 วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปางของทั้งสองปีงบประมาณประกอบไปด้วย วัฒนธรรมขององค์กรที่ส่งเสริมความพร้อม และวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อความพร้อม

วัฒนธรรมขององค์กร ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การแบ่งงานกันทำ การอุทิศเวลาในการทำงานนอกเวลาราชการ ความซื่อสัตย์ สุจริต การเคารพอำนาจอธิปไตย เชื่อฟังหัวหน้างาน การฝึกสอนงาน เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ทำงาน การรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการสู้งานหนัก

วัฒนธรรมองค์กรที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อความพร้อม ได้แก่ การมุ่งทำงานแต่ของตนเองจนขาดการทำงานเป็นทีม การแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจนและลดการทำงานส่วนร่วม ขาดการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ การฝึกสอนงานที่ลดความเข้มข้นในการสอนงาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้างานตรวจพิสูจน์และฟื้นฟูฯ ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรในงานตรวจพิสูจน์และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ในปีงบประมาณ 2554 และ 2555 แต่ผู้ปฏิบัติงานทั้งงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ คิดว่าแตกต่างกันในด้านของการแบ่งงานกันทำและการทำงานเป็นทีม เนื่องจากในปีงบประมาณ 2555 มีการย้ายงานผู้ปฏิบัติงานใหม่เข้ามาเพิ่มทั้งงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ ซึ่งทำให้การทำงานเป็นลดลงและการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการลดลง

4.1.2 นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน

4.1.2.1 นโยบายในการทำงาน ทั้งสองปีงบประมาณมีนโยบายการทำงานเช่นเดียวกัน ได้แก่

ด้านนโยบายการทำงานด้านตรวจพิสูจน์ คือ การคัดกรองผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดและเสนอแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ตรงกับสภาพปัญหาการเสพยาเสพติดของผู้เข้ารับ การตรวจพิสูจน์ให้กับคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้วินิจฉัยและกำหนดแผนการฟื้นฟู

ด้านนโยบายการทำงานด้านฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คือ การจัดการบำบัดตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดสำหรับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดต่อจากงานตรวจพิสูจน์ การบำบัดประกอบไปด้วย การบำบัดที่หน่วยงานอื่นและการบำบัดที่งานฟื้นฟูฯ จัดขึ้นเอง การบำบัดที่หน่วยงานอื่นนั้นเป็นการส่งต่อการบำบัดในช่วง 4 เดือนแรกของการบำบัด ได้แก่ การบำบัดแบบควบคุมตัวเข้มงวด และไม่เข้มงวด ที่ศูนย์ฟื้นฟูฯ ต่างๆ และแบบไม่ควบคุมตัว รูปแบบผู้ช่วยนอกในโปรแกรมกายจิตสังคมบำบัดที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ ซึ่งภายหลังจากการบำบัด 4 เดือนแล้ว จะต้องเข้ารับการฟื้นฟูฯ ในโปรแกรมกลับสู่สังคมของสำนักงานคุมประพฤติ อีกจำนวน 2 เดือน ส่วนการบำบัดที่จัดขึ้นเองในโปรแกรมคุมประพฤติ เป็นเวลา 6 เดือน ในรูปแบบของกิจกรรมอบรมป้องกันการเสพยา การรับรายงานตัวรายบุคคล การรับรายงานตัวแบบกลุ่ม พร้อมกับการให้คำปรึกษารายบุคคล แบบกลุ่ม และครอบครัว

ส่วนการส่งเสริมนโยบายของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ นั้น ผู้บริหารและรองผู้บริหารมีความเห็นตรงกันว่าในปีงบประมาณ 2554 ขาดงบประมาณในการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร จำนวนบุคลากรทั้งสองงานก็ไม่เพียงพอในการทำงาน ระดับความพร้อมจึงอยู่ในระดับน้อย ส่วนปีงบประมาณ 2555 มีการปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกับปริมาณงาน และได้ส่งบุคลากรบางคนเข้ารับการอบรม เพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงาน รวมทั้งนำเอาภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ โดยการขอความร่วมมือในการให้ข้อเท็จจริงของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และให้ช่วยสอดส่องดูแลผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่ภูมิลำเนา ซึ่งส่งเสริมความพร้อมในระดับปานกลาง

4.1.2.2 ขั้นตอนการทำงาน

ขั้นตอนการทำงานด้านงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในสองปีงบประมาณแตกต่างกัน

1) ขั้นตอนการทำงานตรวจพิสูจน์ในปีงบประมาณ 2554 ยังคงดำเนินการตามแนวปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ได้แก่ รับคดีจากหัวหน้างาน, ดำเนินการสอบปากคำนายประกันเพื่อประกันตัวชั่วคราวระหว่างการตรวจพิสูจน์, การสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ลักษณะสืบเสาะและพินิจที่เน้นการหาข้อเท็จจริงให้ครบทุกด้านซึ่งเป็นข้อมูลที่มากเกินไป และใช้เวลาจำนวนมากในการดำเนินการ รวมทั้งการเขียนรายงานที่มีหัวข้อจำนวนมากและมีรายละเอียดจำนวนมาก และใช้แบบสอบถามด้านกาย ด้านจิต และด้านสังคม ซึ่งเป็นแบบประเมินของกรมคุมประพฤติที่จัดทำให้ตั้งแต่ พ.ศ.2546 และลงพื้นที่เพื่อสอบปากคำพยานในชุมชนและบันทึกสภาพแวดล้อมที่ภูมิลำเนาของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ส่วนในปีงบประมาณ 2555 มีการเปลี่ยนแปลงในงานตรวจพิสูจน์เนื่องจากกรมคุมประพฤติมีการลดขั้นตอนการทำงาน ได้แก่

การยกเลิกการใช้แบบสอบถาม ภาย จิตสังคม แต่ให้วิเคราะห์จากข้อมูลการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นหลัก การลดการออกพื้นที่โดยขอความร่วมมือภาคประชาชน คือ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยออกพื้นที่เพื่อสืบเสาะสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด นิสัยความประพฤติ และการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ขณะอยู่ในชุมชน แต่ก็ยังมีปัญหาเนื่องจากผู้ปฏิบัติงานไม่มีความชำนาญในการคัดกรองผู้ป่วย และไม่มีเกณฑ์หรือมาตรฐานในการประเมินจำแนกและวิเคราะห์การเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด

2) ส่วนขั้นตอนการทำงานฟื้นฟูฯ ในปีงบประมาณ 2554 ยังไม่มีการจัดแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน ทุกอย่างเบ็ดเสร็จที่ผู้ปฏิบัติงานเพียงคนเดียว ไม่มีการบริหารจัดการเวลาการทำงาน จึงทำให้เกิดปัญหาจำนวนคดีค้าง และความเครียดในการทำงาน ทั้งกิจกรรมอบรมป้องกันเสพยาในช่วง 6 เดือนแรกไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม ซึ่งงานฟื้นฟูฯเป็นผู้จัดกิจกรรมเองแต่ก็มีปัญหาเนื่องจากยังไม่มีความรู้ในการจัดกิจกรรม ในช่วง 6 เดือนภายหลังจากที่งานกิจกรรมเข้ามาจัดกิจกรรมเนื่องจากมีงบประมาณและได้จัดกิจกรรมจำนวน 4 กิจกรรม แต่ก็มีปัญหาคือผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯรายเดิมวนกลับมาเข้ากิจกรรมในหัวข้อวิชาเดิมๆ เพราะมีจำนวนกิจกรรมน้อย ส่วนในปีงบประมาณ 2555 งานฟื้นฟูฯได้มีการจัดระบบการทำงานใหม่ มีความชัดเจนมากขึ้น มีการแบ่งงานกันทำ โดยให้พนักงานหัวหน้างานเป็นผู้ชี้แจงเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ อ่านคำวินิจฉัย ปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯและครอบครัว ผู้ปฏิบัติงานมีหน้าที่ให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯและนายประกันมาลงชื่อรับทราบคำวินิจฉัย แจกสมุดนัดรายงานตัว บางรายต้องส่งเข้ารับการฟื้นฟูฯที่สถานที่ฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัว มีการวางแผนการทำงาน ได้แก่ วันจันทร์ส่งรายการผลการฟื้นฟูฯให้หัวหน้างานฟื้นฟูฯตรวจและส่งพิมพ์ วันอังคารส่งรายงานผลการฟื้นฟูฯในช่วงเช้า และช่วงบ่ายนัดรับรายงานตัวแบบกลุ่มสำหรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯที่มีพฤติกรรมเสพยา และถูกขยายระยะเวลาการฟื้นฟูฯ วันพุธเช้าจัดกิจกรรมอบรมป้องกันเสพยา ช่วงบ่ายทำเอกสารเตรียมเพื่ออ่านคำวินิจฉัย โดยทำสมุดรับรายงานตัว ทำหนังสือปล่อยตัวชั่วคราว,หนังสือรับทราบคำวินิจฉัย บันทึกการสงเคราะห์ค่าอาหาร และลงข้อมูล บสต.2,3 รวบรวมสำนวนคดีเอาเอกสารที่เกี่ยวข้องใส่สำนวนคดี จัดทำเอกสารจำแนกตามสภาพปัญหาส่งหัวหน้างานฯ วันพฤหัสบดีช่วงเช้าอ่านคำวินิจฉัยและชี้แจงเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ โดยมีผู้ปฏิบัติงาน 1 คน ทำหน้าที่ไปส่งตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯเข้ารับการบำบัดที่สถานฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัว ช่วงบ่ายรับรายงานตัวผู้ผ่านการฟื้นฟูฯและลง บสต.5 ส่วนวันศุกร์ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน ออกพื้นที่สอดส่องเพื่อติดตามผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ และทุกวันพุธช่วงเช้ามีการจัดกิจกรรมอบรมป้องกันเสพยา จำนวน 24 กิจกรรม เพื่อรองรับการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม ลดขั้นตอนการออกสอดส่องโดยคัดเลือกคดีที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ ส่งข้อมูลคดีเบื้องต้นให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยดำเนินการออก

สอดคล้องผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ แทน แต่เกี่ยวกับรูปแบบการเขียนรายงานผลการฟื้นฟูฯ ยังคงเช่นเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2546

4.1.3 องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน

ประกอบด้วย องค์ความรู้ที่จำเป็นต่องานตรวจพิสูจน์ และงานฟื้นฟูฯ

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์ ได้แก่ ทักษะการสอบปากคำ การชั่งน้ำหนัก พยาน การวิเคราะห์จำแนกผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 และความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้แก่ ทักษะการให้คำปรึกษา ทักษะการโน้มน้าวผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด การจัดกิจกรรมอบรมยาเสพติด ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของผู้ติดยาเสพติด ความสามารถในการจัดโครงการค่าย ยาเสพติด การคัดกรองผู้ป่วย ASSIST ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของผู้ติดยาเสพติด และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เป็นต้น

ในปีงบประมาณ 2554 สำนักงานคุมประพฤติไม่ได้ส่งบุคลากรเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ เนื่องจากไม่มีงบประมาณ โดยองค์ความรู้มาจากคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานจากหัวหน้างาน พนักงานคุมประพฤติอาวุโส และค้นคว้าจากระบบสารสนเทศ ส่วนในปีงบประมาณ 2555 มีงบประมาณสนับสนุน จึงได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม ได้แก่ การชั่งน้ำหนักพยาน ศิลปะป้องกันตัวสำหรับการส่งตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และกิจกรรมสำหรับจัดค่ายบำบัด รวมทั้งทางสำนักงานได้จัดขึ้นเองโดยไม่ได้ใช้งบประมาณ ได้แก่ การอบรมแนวทางการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการคัดกรองผู้ป่วยด้วยแบบคัดกรอง ASSIST

4.1.4 ทรัพยากรขององค์กร

ทรัพยากรของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย บุคลากร, สถานที่ฟื้นฟูฯ, วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานและงบประมาณ สำหรับบุคลากรทั้งหมดของสำนักงานคุมประพฤติในสองปีงบประมาณมีจำนวนบุคลากรเท่ากัน แต่ปีงบประมาณ 2554 งานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ มีบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน เนื่องจากมีหัวหน้างานผู้ดูแลทั้งงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ เพียง 1 คน มีผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์จำนวน 3 คน และมีผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูฯจำนวน 2 คน ส่วนในปีงบประมาณ 2555 ได้ย้ายบุคลากรจากงานอื่นมาเพิ่ม ซึ่งเป็นการเกลี่ยผู้ปฏิบัติงานในงานที่มีปริมาณคือน้อยเข้ามาปฏิบัติงาน เดิมมีหัวหน้างานตรวจพิสูจน์จำนวน 1 คน ซึ่งดูแลทั้งงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ แต่ในปีงบประมาณ 2555 ผู้บริหารได้แต่งตั้งหัวหน้างานฟื้นฟูฯเพิ่มจำนวน 1 คน ผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์จำนวน 4 คน และ

ผู้ปฏิบัติงานพื้นฟูฯ จำนวน 3 คน สถานที่ฟื้นฟูฯ คือ สถานที่บำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด และเข้มงวด ซึ่งทั้งสองปีงบประมาณมีจำนวนเตียงไม่เพียงพอสำหรับผู้ติดยาเสพติดระดับรุนแรง วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน เช่น ชุดตรวจปัสสาวะ คอมพิวเตอร์ เครื่องพริ้นเตอร์ ระบบเครือข่ายของสารสนเทศประจำสำนักงาน ระบบความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น ต่างก็ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่วนงบประมาณในปีงบประมาณ 2554 มีงบประมาณน้อยกว่า 2555 และแม้ในปีงบประมาณ 2555 งบประมาณก็ยังไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน

4.1.5 โครงสร้างขององค์กร

โครงสร้างของกลุ่มงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง ในปีงบประมาณ 2554 และปีงบประมาณ 2555 มีความแตกต่างกัน เนื่องจากในปีงบประมาณ 2554 มีการจัดโครงสร้างงานตามภารกิจของงานภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 คือ จัดให้งานตรวจพิสูจน์รวมกับงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเรียกว่ากลุ่มงานตรวจพิสูจน์และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดปรากฏตามภาพ 4.1

ภาพ 4.1 โครงสร้างของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ในปีงบประมาณ 2554

จากภาพ 4.1 โครงสร้างของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ ในปีงบประมาณ 2554 แสดงให้เห็นว่า ในปีงบประมาณ 2554 มีหัวหน้างาน 1 คน ซึ่งดูแลทั้งงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูฯ ส่วนผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์มีจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ 1 คน และพนักงานราชการ 3 คน ส่วนผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูฯ มีจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ 1 คน และพนักงานราชการ 1 คน

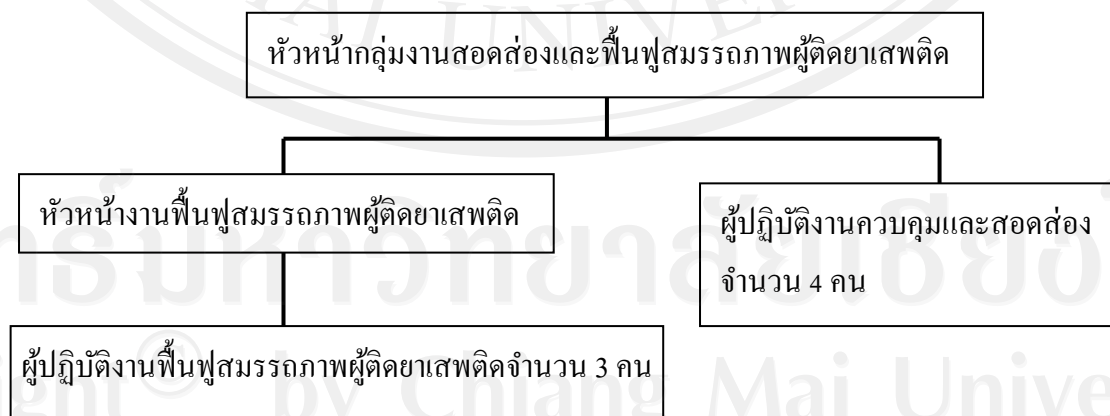
ส่วนในปีงบประมาณ 2555 ได้แบ่งงานออกตามลักษณะการทำงาน เนื่องจากงานตรวจพิสูจน์มีลักษณะงานที่แสงข้อเท็จจริงในการวิเคราะห์ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดซึ่งสอดคล้องกับงานสืบเสาะและพินิจ จึงแยกมารวมกับงานสืบเสาะและพินิจ เรียกว่า กลุ่มงานแสวงหาข้อเท็จจริง ส่วนงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีลักษณะงานเพื่อการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยา

ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานควบคุมและสอดส่องซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะเพื่อการแก้ไขผู้กระทำผิด จึงแยกมารวมกับงานควบคุมและสอดส่อง เรียกว่า กลุ่มงานสอดส่องและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ปรากฏตามภาพ 4.2 และ ภาพ 4.3

ภาพ 4.2 โครงสร้างของงานตรวจพิสูจน์ ในปีงบประมาณ 2555

จากภาพ 4.2 โครงสร้างของงานตรวจพิสูจน์ ในปีงบประมาณ 2555 แสดงให้เห็นว่า ในปีงบประมาณ 2555 งานตรวจพิสูจน์รวมอยู่กับการสืบเสาะและพินิจ โครงสร้างงานตรวจพิสูจน์ ประกอบไปด้วย หัวหน้างานตรวจพิสูจน์ 1 คน และผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์ จำนวน 5 คน ตำแหน่งข้าราชการจำนวน 2 คน และพนักงานราชการ จำนวน 3 คน

ภาพ 4.3 โครงสร้างของงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในปีงบประมาณ 2555

จากภาพ 4.3 โครงสร้างของงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในปีงบประมาณ 2555 แสดงให้เห็นว่าในปีงบประมาณ 2555 งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดย้ายมารวมกับงานควบคุมและสอดส่อง โครงสร้างงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประกอบด้วย หัวหน้างานฟื้นฟูฯ 1 คน และผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูฯ จำนวน 3 คน เป็นข้าราชการ 1 คน และพนักงานราชการ 2 คน

4.2 ปัจจัยภายนอกของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีผลต่อความพร้อมในการรองรับงานตามนโยบายยาเสพติด

ปัจจัยภายนอกขององค์กรที่ผู้ศึกษาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ นโยบายยาเสพติด สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษการบังคับใช้ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 และการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และการบำบัดของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งจะแสดงข้อมูลเชิงพรรณนา ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังนี้

4.2.1 นโยบายยาเสพติด

ด้านการบำบัดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ในปีงบประมาณ 2554 มุ่งเน้นด้านการป้องกันปัญหาเสพติดมากกว่าการให้ความสำคัญกับการบำบัดผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด และมีนโยบายคำสั่งเร่งรัดการปราบปรามเป็นช่วงๆ เวลา จึงทำให้คดีเข้าสู่กระบวนการบังคับบำบัดมีการกระจุกตัวและมีจำนวนมากในบางเดือนของปีงบประมาณ ส่วนในปีงบประมาณ 2555 มีการกำหนดแผนพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดขึ้น และมีการตั้งเป้าผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดมากขึ้น มีการจัดสรรงบประมาณลงสู่จังหวัดเพื่อการจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีการเร่งรัดให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯประจำจังหวัดในจังหวัดที่ยังไม่มีศูนย์บำบัดเป็นของตนเอง

4.2.2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษในจังหวัดลำปางในปีงบประมาณ 2554 และปีงบประมาณ 2555 มีการแพร่ระบาดรุนแรงเท่ากันทั้งสองปีงบประมาณ และสถิติคดีเข้าในปีงบประมาณ 2555 มีจำนวนคดีตรวจพิสูจน์จำนวน 1,078 ส่วนปีงบประมาณ 2554 มีคดีจำนวนคดีตรวจพิสูจน์ 1,073 คดี

4.2.3 การบังคับใช้ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

การบังคับใช้ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 โดยคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจังหวัดลำปางในปีงบประมาณ 2554 และ 2555 มีแนวทางในการพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่แตกต่างกัน ในปีงบประมาณ 2554 คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ นำโดยประธานคณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ ที่มีแนวทางในการปฏิบัติ คือ ในงานตรวจพิสูจน์

คณะกรรมการฟื้นฟูเห็นชอบตามความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จัดแผนการฟื้นฟูสำหรับผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด และในงานฟื้นฟูการให้โอกาสแก่ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดในการบำบัด โดยให้ติดตามตัวจนถึงที่สุดและให้ขยายระยะเวลาจนครบ 3 ปี แม้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูหลบหนีศูนย์ฟื้นฟู แต่หากกลับมาขอตัวที่สำนักงานคุมประพฤติ ก็ยังคงให้โอกาสในการบำบัดต่อโดยการพิจารณาและปรับแผนการฟื้นฟูใหม่ ส่วนปีงบประมาณ 2555 คณะกรรมการฟื้นฟูมีแนวทางในการปฏิบัติ คือ งานตรวจพิสูจน์คณะกรรมการฟื้นฟูมีแนวทางวินิจฉัยขัดแย้งกับความเห็นกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น ในกรณีที่ผู้ติดยาเสพติดรุนแรงเคยต้องโทษจำคุกมาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอแผนให้เข้ารับการฟื้นฟูแบบควบคุมตัว แต่คณะกรรมการฟื้นฟูมีความเห็นให้เข้ารับการฟื้นฟู แบบไม่ควบคุมตัวในโปรแกรมคุมประพฤติเนื่องจากเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงงบประมาณในการบำบัดสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ ส่วนในงานฟื้นฟู คณะกรรมการฟื้นฟู ไม่ให้โอกาสในการบำบัดในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูไม่ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟื้นฟู เช่น ให้ส่งคดีขึ้นพนักงานสอบสวนในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟู หลบหนีศูนย์ฟื้นฟู โดยให้เหตุผลว่าต้องตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เนื่องจากมีกระทำผิดขึ้นมาใหม่

2.4 การให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และการบำบัดของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในงานตรวจพิสูจน์ หมายถึง ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษของตนเอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์คัดกรองและวางแผนการฟื้นฟูต่อไป

ส่วนความร่วมมือในการบำบัดฟื้นฟูของผู้เข้ารับการฟื้นฟู หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟู มีความตั้งใจในการปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟื้นฟู ได้แก่ มารายงานตัวตามกำหนดนัด ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่เสพยาเสพติดให้โทษอีก ทำงานบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ครบตามคำวินิจฉัย ไม่หลบหนีศูนย์ฟื้นฟู ไม่ถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่ในระหว่างการฟื้นฟู เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ในปีงบประมาณ 2554 และ 2555 การให้ความร่วมมือการให้ข้อมูลในงานตรวจพิสูจน์ไม่แตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันที่ความชำนาญในการสอบถามข้อมูลหากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงาน จึงจะสามารถได้ข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์

ส่วนงานฟื้นฟู ในปีงบประมาณ 2554 และ 2555 การให้ความร่วมมือในการบำบัดก็ไม่แตกต่างกัน โดยความร่วมมือในการบำบัดขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนตัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟู

4.3 แนวทางในการเพิ่มความพร้อมภายในของงานตรวจพิสูจน์และงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในอนาคต

แนวทางเพิ่มความพร้อมภายในขององค์กร ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน ทรัพยากรขององค์กร และโครงสร้างขององค์กร จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ศึกษานำมาสรุปผลการศึกษาดังนี้

4.3.1 วัฒนธรรมองค์กร

แนวทางการเพิ่มความพร้อมของวัฒนธรรมองค์กร ของกลุ่มบริหารและรองผู้บริหาร ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมที่ควรเพิ่มให้แก่บุคลากร ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร ความเสียสละในการทำงานส่วนรวม เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานในด้านค่าตอบแทน ความใฝ่เรียนรู้และชวนขยายหาความรู้ เจตคติต่อการทำงานและการให้บริการกับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ส่วนหัวหน้างาน ให้ความเห็นว่าควรเพิ่มการสื่อสารระหว่างบุคลากรในแต่ละระดับให้มากขึ้น ด้วยการประชุมกลุ่มงานย่อยหรือการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ควรเพิ่มความเสียสละในการทำงานส่วนรวม อุทิศเวลานอกเวลาราชการในการทำงาน เพิ่มการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการให้มากขึ้นเพื่อลดช่องว่างในการทำงานและร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การเคารพอาวุโสผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานและหัวหน้างาน

4.3.2 นโยบายในการทำงาน และขั้นตอนการทำงาน

4.3.2.1 นโยบายในการทำงาน

กลุ่มผู้บริหารและรองผู้บริหารเห็นว่านโยบายการทำงานที่ผ่านมาเป็นนโยบายเพื่อตั้งรับงาน จึงควรเปลี่ยนเป็นนโยบายเชิงรุกให้มากขึ้น โดยนำเอาภาคประชาสังคมมาช่วยในการทำงาน ส่วนหัวหน้างาน ให้ความเห็นว่า บุคลากรต้องมีความเป็นวิชาชีพต้องรู้ระบบการทำงานในทุกภารกิจเพื่อมีความพร้อมในการเปลี่ยนย้ายงานและต้องใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเห็นว่าควรจะมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้มีองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และมีจำนวนบุคลากรให้สอดคล้องกับปริมาณงาน

4.3.2.2 ขั้นตอนการทำงาน

กลุ่มผู้บริหารและรองผู้บริหาร ให้ความเห็นว่าแม้ขั้นตอนการทำงานที่ได้รับการปรับลดบางขั้นตอน แต่ต้องคำนึงด้านคุณภาพของงานด้วย และผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีองค์ความรู้ในงานที่ตนเองปฏิบัติ ส่วนหัวหน้างาน ให้ความเห็นว่าขั้นตอนการทำงานสามารถทำให้งานดำเนินการไปได้ดี แต่อยากให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและนำเอาภาคประชาสังคมเข้ามาช่วยในการทำงานให้มากขึ้นแต่ต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมของภาคประชาสังคมด้วยว่ามีความพร้อม มีเวลาในการช่วยงานราชการหรือไม่ ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจพิสูจน์เห็นว่า ควรให้มีการจัดระบบเวร

สำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อทำหน้าที่ด้านประกันตัวชั่วคราวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และการเข้าสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่เรือนจำกลางลำปาง และผู้ปฏิบัติงานด้านฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเห็นว่าควรลดจำนวนกิจกรรมอบรมป้องกันเสพล้าง และปรับรูปแบบการเขียนรายงานให้สั้นและกระชับมากขึ้น รวมทั้งควรจะมีมาตรการที่เข้ามารับผิดชอบงานจัดตั้งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชนดำเนินการสอดส่องผู้เข้ารับการฟื้นฟูแทน

4.3.3 องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงาน

กลุ่มผู้บริหารและรองผู้บริหาร เห็นว่าควรปรับปรุงบุคลากร ทักษะที่เป็นมิตรต่อการให้บริการและทัศนคติของบุคลากรต่อการทำงาน เช่น ไม่จ้องจับผิด แต่ให้ใช้วิธีการโน้มน้าวให้พูดความจริง ส่วนองค์ความรู้ที่ควรต้องเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจพิสูจน์ คือ การประเมินจำแนกวิเคราะห์ผู้เสพ และผู้ติดยาเสพติด ส่วนงานฟื้นฟู คือ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา การโน้มน้าวจิตใจผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และการจัดกิจกรรมอบรมทักษะเฉพาะด้านสำหรับผู้เสพ และผู้ติดยาเสพติด ส่วนหัวหน้างานให้ความเห็นว่าควรจะมีการเพิ่มองค์ความรู้ในการทำงาน ได้แก่ เทคนิคการให้คำปรึกษา เทคนิคการสอบปากคำ และการวิเคราะห์การเป็นผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด โดยอาจจะให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้มาให้ความรู้แก่บุคลากร ส่วนผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์ให้ความเห็นว่า ควรจะเพิ่มเติมเรื่องกฎหมายตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 และจิตวิทยาในการสัมภาษณ์และเทคนิคการสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ส่วนผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ความเห็นว่างานฟื้นฟู ควรจะได้รับการพัฒนาการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดให้เลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ วิทยาการกระบวนการกลุ่ม และความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภทใหม่ ๆ

4.3.4 ทรัพยากรขององค์กร

กลุ่มผู้บริหารและรองผู้บริหารให้ความเห็นว่า ทรัพยากรขององค์กรในทุกๆ ด้านมีไม่เอื้อต่อการทำงาน จึงควรที่จะเพิ่มทรัพยากรในทุกๆ ด้านให้สอดคล้องกับปริมาณคดีที่ได้รับ ได้แก่ งบประมาณที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ระบบสารสนเทศที่ตอบสนองต่อการทำงาน สถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับการทำงาน เนื่องจากมีปัญหาห้องประชุมคับแคบไม่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมากได้ และไม่เป็นส่วนตัวในการสอบปากคำ ส่วนจำนวนบุคลากรเห็นว่า มีจำนวนเพียงพอต่อการทำงานแล้วแต่ควรจะมีการโยกย้ายบุคลากรภายในองค์กรมาเพิ่มให้กับงานที่มีปริมาณงานจำนวนมาก ส่วนหัวหน้างานให้ความเห็นว่า บุคลากรเพียงพอแล้วแต่ด้านงบประมาณควรที่จะเพิ่มขึ้นอีก แม้งบประมาณจะเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณแต่ก็ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน วัสดุอุปกรณ์ที่ควรเพิ่ม คือ คอมพิวเตอร์และเครื่องพริ้นเตอร์งานละ 1 เครื่อง สถานที่ฟื้นฟูแบบควบคุมตัวควรที่จะเพิ่มจำนวนเตียงผู้ป่วยในการรองรับผู้ติดยาเสพติด และ

สถานที่ทำงานควรจะมีอาคารเป็นของตนเอง เนื่องจากอาคารเช่าคับแคบ และที่จอดรถไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ประชาชน ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจพิสูจน์มีความเห็นเพิ่มเติมจากหัวหน้างานคือ ควรจะมีมาตรการในการป้องกันการหลบหนีระหว่างการส่งตัว เพราะไม่อยากจะพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้รับผิดชอบในการส่งตัวไปบำบัด อยากให้มีทีมเฉพาะ เช่น จ้างเอกชนไปส่งเพื่อป้องกันการหลบหนี และควรจะมีการปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสำนักงานเพราะขัดข้องบ่อยครั้ง ส่วนผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรจะมีการเพิ่มบุคลากรมารับผิดชอบในด้านงานพิมพ์เอกสารสำหรับส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อออกสอดส่องผู้เข้ารับการฟื้นฟูแทน เพราะเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของสำนักงาน

4.3.5 โครงสร้างขององค์กร

กลุ่มผู้บริหารและรองผู้บริหาร ให้ความเห็นว่าโครงสร้างขององค์กรมีความเหมาะสมแล้ว แต่อาจจะมีการเปลี่ยนย้ายคนเข้ามาทำงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้งานทุกภารกิจ ส่วนหัวหน้างานมีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มผู้บริหารแต่เห็นว่าควรจะพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากรให้มากขึ้น ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจพิสูจน์ เห็นว่า ควรจะให้หัวหน้างาน หรือผู้ปฏิบัติงานได้เปลี่ยนงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ และผู้ปฏิบัติงานด้านฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ความเห็นว่าโครงสร้างมีความเหมาะสมแล้ว เพราะสามารถแบ่งงานกันทำได้อย่างชัดเจน